proliitaarinar nəgedegtii!... Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

Buriaad-Mongoliin ҮNEN

namiin B-M. məzkom ba B-M. resp. TK holon yiledb. eblelelliin əmənəəs ədər byri niitelegdene. ✠ zilde garça baina.

1933 onii ijyyni 10 nii ədər

№ 132 (989)

Zakika yne
Sara byriin 2 tək. 50 mənge
3 sariin 7 tək. 50 m. 6 sariin
15 tək. 12 sariin 30 tək dugaar
nezeediin yne 10 mənge

„YNENII" KOROONII AADRIS:
Пентросоюзная № 19
№№ телефонов: редактора—344, секретаря—323

...lkooziin kelceete azaliigi bekizyylke

...kampaaninuudiin ekil... tunkaglagdasan SSSR-iin 1933 on dotoroo kə... eldeb kədəlmərinyy... ədəryydeer cegneke... yteeciin ziseete noor... ai togtooluud ba te... ndeselen gargagdasan ... GTAK-iin togtooluud ... a azaliin emkidkeliigi ... ba kolkooziin kelcee... deede şatada ərgəkiin ... n uçartai baisan ba

...tooluudiin garasanaas ... kolkoozuudta kelcee... eer zokioogdozo, tede ... ta urida baisan niudar... egşedkel, ədərəər kə... m. dutamaguud usad... ledberiin kyçe deeşe... adaa.

...elceete azal nileed olon ... ta—ilangajaa Agiin al... er zokioogdoogyi dee... agiin—sezoonii kədəl... n dutuugaar cegneg... n deerees zailaşagyi ... ro cagiin kəndə kədəl... gadan zailaza kolkoo... toriin kəngən ba ji... gdedeg kədəlmərl tee... e jabadal ene kabariin ... de ali olon uçarasan

...ldal bol kolkoozuudiigi ... keregte jikeken saad

uçaruulza baigaaşani damzag ygei azai. Kelceete azaliin zəbəər zokioogdoo ygei deerees SSSR-iin GTAK-iin togtooliin gol zaabari —sezoonii kədəlmərliigi deegyyr cegneke jabadal—ene kabariin kampaaninuudiin yjede ton dutuugaar juu ali gazaltataigaar gyiced kegdesen baina.

Bodoto baidal deerees abasan faagtanuudaar zişeelbel: Agiin aimagiin „Sakanai" komuunada traa gtarçanii byteeke azaliin noormiigi dyyrgebel ədəriin 1,25 azalta ədər abadag, mən aimagiin Çandaliin somonii Moolotoviin nerəmzete arteeldə noormoo dyyrgədeg anzasaça ədəriin 0,75 azalta ədər abadag baikadani deged ojodog ali kubcasanii zize zasabari klideg ekener mən 0,75 azalta ədər abadag baika jum. Enyyn deerees karabal ene arteel kelceete azaliigi jaaza emkidkeke tukai gargagdasan togtooluudiigi gariin abalga bolgoogyi deerees urida baisan tegşedkelni yrgelzelseer baisani ile.

Gadana, 7 şatata kelceete azaliin orondo olonki kolkoozuudta 3 şatatai juu ali 10-12 şatatai „kelceete azaluud" baidag baina. Mən çelen byteesen azaliigi tuşaan abça azalta ədəriigi kolkozçodto olgokodoo, tedenii kiisen azaliin çanariigi karadag ygei juu ali dutan karadagni—jike dutamag zyil.

Ede bygede dutamaguud bol kolkoozuudta azaliin emkidkeliigi zəbəər baiguulza, yiledberiin kyçiigi ərgən, bygede kolkoozçodiiçi çanga çadaltai bolgoko keregte jikeken saad uçaruulza baisani arcaltagyi.

Gekees gadana, ede dutamaguud —aimagiin gazariin keregiigi erkilke zurgaanuudaas kolkoozuudiin azaliin emkidkeliigi sulaar kətəlbərilzə baisanii gerəçe.

Mənəə ədər kyrter mal azaliin byteeciin noormo BMASSR-iin GTAK-aar zokioogdoo ygei baisani mən aimaguudai kolkoozuudiigi opiratiivaar kətəlbəriləə ygein bodoto gerəçe mən azai.

Kədəə azaliin kədəlmərinyydiigi azalta ədəryydeer cegnelge ba byteeciin noormonuudiigi zəbəər zokioolgo bol kolkoozuudiin yiledberiin kyçiigi ərgəkiin çukala kyşyyrge mən bolkiigi kolkoozçodto ukuulan, tedeniigi oiro cagaa bodoto kereg deere gyicedkekeni—ene ədəriin yyrgə.

Zəbəər zokioogdoson kelceete azal bol niudargaçuudiin tegşedkel, loodorinuud ba kəngən kədəl mərdə duralagçadta çanga cokico bolko tula enyynii bejelyylgiigi (kelceete azaliigi zəbəər zokioogoogyi kolkoozuudta) kabariin ertiin paar beledkeliin ekilelgetei kamta zokicon baiguulka josotoi.

Faşiizmiigi esergyyceke evroopodekinii kongrees

...n ba imperaliis dainiigi esergyyceke. SSSR-iigi əməərəke

...anciin komnamiin TK-iin sekretaar nək. Kaaşenii yge

(T). Faşiizmiigi esergyyceke evroopodekinii kongrees ...uuziin komunilis namiin sekretaar nək. ...koizo kelsiini tobçolbol; ...iin ajuul bol zarim ... oronuudta faşiizmiin ...artaa abkalaar ulam tyr... faşizmiigi esergyycegçed ...ereglgi esergyyceke te... ...yryy zergede jabaka jo... ...n ceregiin beledkeliigi ...kaar kalkalza baisan ba ...agyi məte ilbyzi taraa... Liige naaça bolbol əər... ...ii dotor orşon suuka ...egç kycerkeg aagtada ... çadaba ygei.

...aaciin toogyi olon kon... ...kuraluud deegyyr ali ol... ...ygenyydiin kelegdeseer ...egiin biydzeed bol 1914 ... kojor dakin debzebe. ...ylel bol gaikamaar kem... ...bo. Odoonii jabagan ce... ...segəyylel bol 1914 onii-

kioos arban dərbə dakin ilyy aluu riin kyçetei bolbo. Odoonii artileeriin ba kiimiin zebsegəyylel bol keden jikenyyd koto balgaduudiigi ygei kiikeer kyçetei bolzoi.

Faşiizm dain cereg beledkeze baig aaşani ile. Mən, basa socianl-demokraadtan mətə „demokratiigi" aba rkiin „tula" buu zebseg baiza bunu zəndesetenii azalçadtai gardaldaka keregte prolitaarnariigi duudagçad bol basa dainiigi beledkene. Nacionaal-socialiis (faşiis) joson bol soveedte esergyy temecel kyçezesenii temdeg yzyylne. Gancakanç germaaniin bişe, mən busa ulasuudiin imperaliis ezerkegyyd ba mən tyynçelen socialiis namuudiin udaridagçad kadaa germaaniin faşiistanaraar kamtarza SSSR te esergyy dobtolgo emkidkeke bujuu tyyniigi (SSSR iigi) ugtalan usadkakaigi beledkeze baisiini martaka kereg ygei Francuuziin „Popiuller" soninii zygees

SSSR te esergyyn kampaani ədər byri jabuulza baigaaşani deere dur sagdaaçiigi gereçelne bişe aal?

Socialiis ba komuniis kədəlmərçədiin kaluun baricaata negedemel froonto angiin talaar aka dyyner bolko bidenii zailaşagyi negen zorilgo. Zygeer, dain cereg beledkeze bykii byrziiten ba kədəlmərçən angiin keregiigi 1914 ondo mekelen kuurasan byrziitenii kaninar bolko socialiis namuudiin udaridagçad kojortoi negedeke joson baika ygei. Japoonii imperaliizm bol evroopodekinii impe raliizmaas juugaarç ondoo bişe. Japoon ulas bol dain cereglin bai dalda orosoor korin sara boloodbaina. Japoonii socialiis namiin udaridagçad bol busa ulasuudiin socialiis namuudiin udaridagçadta adali əəriingəə byrziineriin aşag tusiigi əməərən zagsaba. Ganca japoonii zorigto komuniisuud bol aarmi ba yiledberinyyd dotor kubiskaliin kədəlməri jabuulna.

Kongrees ijyyni 6-da dyyrebe

9 (T). Baigça ijyyniin 6 faşiizmiigi esergyyceke ev ...iinii kongrees dyyrebe. Təl kural deere uran zoki... ...jaan Kytiyrjee bosozo ...joliin daisan, azalçadiin ...olko faşiizmtai yzel surta... ...r temecəke keregte zoki... ...a uran saikanii kədəlmə... ...zorilgo jamar baikiigi ile... ...elebe. Germaaniin faşiis... ...tyrmede baigaad garsan ...n uran zokioolço Kliş geg... ...aşiizm komuniizm kojorii... ...gyyceze „demokraatiigi" ...ə gesen socİaal-demokraa

duudiin loozong bol ɣnendee faşiizmda esergyygeer kanduulagdasan bişe onco komuniizmda esergyygeer kanduulagdasani cokom baika geze keleed faşiisiin zalgiuurçadiigi karaaba.

Tyynii syyleer poolşiin təleəlegçə komuniis Bozenbeerg bosozo poolşiin azalçadiin jaduu baidal kəərəbe. Germaaniin təleəlegçe

Bergaard bol internacionaliizm yzel gargasandani Rozenbeergiin gar bariza saişaaba. Aangliin təleəlegçe bosozo „tus kongrees bol

faşiisiin tabi cuul bolko Rozenbeergiin (ondoo faşiis Rozenbeerg) Loondon koto oçozo soveed ulata esergyy Şaangi barisanda eris kariuugiin cokico mən" gebe.

Tyynii syyleer kongrees deere Germaani, Fraanca, Poolşo gurbanii komuniis namuudiin kamtarsan deklaraaca sonoskogdobo. Faşiizm ba dain ceregiin ajuultai temeceke tə Fraancuuziin, Germaaniin, Pool şiin proletaariniin negen sanaltai zokiooson bolonoi. Kongrees deere cugluulagdaad bygede təleəlegçed saişaan batalba.

„DƏRBƏNII PAAGTIIN" KUBI ZAJAA

...ris, 9 (T). Francuuziin miniisteryydiin zəbləl bol Riim kotodo suuza baigaa elçen saidtaa dərbən ...iin paagtada gar tabikiin duridkal kiibe. Miniisteryydiin zəbləliin tyryylegçe Daladjee gegçiin ...enl: „tus paagtiin şine teegst bol Liige naaciin dyrimiin raamkaas garka ygei bəged, Fraanca ...zebsegəyylelliin asuudalda dyyren kangana" gebe. Mən tyynçelen Aangliin zasag ene gurimaar... ...şeeriin zəbşəəbə geke. Germaaniaas kariuu ygei.

***

...rlin, 9 (T). Germaaniin ulas təriin udaridagçadiin dunda paagtiin şine teegst bol kuuçandaa ...o dutuu bəged, Germaanida çukala bolko zebsegəyylelliin adali erkiigi olgoo ygei, eenei Fraan...o tatasanii gem geze toolono. Zarim soninuud „Myssoliniiin paagtiin orondo Daladjee paag... ...adani Germaani garaa tabika ygei gene.

Kolkoozoos ceberleed niudarganda oruulka

...Aga-Kangiliin somonii „Boka arteelda 1931 onoos şur...oon josotoi angiin daisan, ...an baisan Salzad Togoonii ...kyniigi zaradag baisan. 1920 ...e sangiin zəəri mal aduu... ...d kilin saana Mongoliin ... nege zil tukai baina

Anka ene arteeliin emkideze baika yjede, arad zonii dunda kolkoozto oroko ygei teişeni nomnol taraaza jabaad, syylde, əəriingəə niudargan çadaliigi medeze ene arteeliin dunda şurgan orood mənəə yjede angiin daisan daagça bolood amarkan suuza baika juma. Ene

arteeliin pravleeni bol, angiin nyde sokordon, angiin daisan Salzadiigi kolkoozoos zailuulan niudarga mənəə bolgon zaduulza baisanaa lav daalagaad amagalan suuna. Togoonii gegçiigi darui kolkoozoos ceberlegtii.

Ynenii brigaad: Ulaan—Kangil Daliin komsomool.

Tarilgiin teempe çangadkaza, oiriin ədəryydte ilalta tuilkaka

Ceke kətəlbəri dooro tarilgiin ilaltiigi tuilkaba

BK(b) namiin Kizkom nək. Lioonovto. Kizaariin G. Komiteed nək. Bukaatada Burmozkom nək. Jirbaanovta A.K.Z—nək. Dorziinda T.G.K. nək. Dabaagiinda G.T.N. nək. Çimediinde „Zyyn Kizaariin Praavda" „Burmon Praavda" ba „Ynenii" koroonuudta.

Taanariin ceke bolşoviigiin çadabaritai kətəlbəriəer BK(b) namiin TK ba TKK tyykete togtooliigi ba manai namiigi udaridagça nək. Staalinii zaabariigi bodoto deerenl bejelyylen angiin koroto daisad bolko niudargaçuud, lamanar,

nojodtoi tedende tusalagça zesebyriin aagintanuudtai eris çanga temeceze, bide aimagiin tarilgada tyryy jabagçadiin kui kuralda niguud taanarta raaporta ekəni: Kojorduugaar taban ziliin ankadugaar tarilgiin təsəb manai Selengiin aimagta təsəbəəs 615 ga jaçimeen ilyyte tarigdaza gyicedkegdebe. Kamta jaarca 224,67 ga, şiniice—10900 ga, ovioos—6928 ga, greeçe 693 ga, prooso—98 ga gekeje juu gazar tariaalangiin arkomaadiin zyees əgtesen təsəbiin josoor 100 kubi tarigdaba.

Bide socialiis pooliin udaarniguud enyyntei kamta taa Kizaariin

Moziin komiteeduud ba Kizaariin G. Komiteed, Buriaad Mongoliin zasagiin gazar bolon soninii koroonuudta ujalgaa əkəni bidener bol ulam çangaar bykii kolkoozçon ba əmçəte azalanii kubiskaliin şine zorilgiigi badaruulza socialiis meetediin azaliigi emkidkeze meriicəə ba udaarniigi erkileze, angiin daisanuud ba tedenii aagintanuudtai temeceke nam ba zasagiin tabisan mal azal tukai zaabariigi dyyren bejelyylze ene gol azaldaa amzaltanuudiigi dabaka ujalga əgənəmdi.

Kuraliin ba preziidiymiin BK(b) namiin AK daaltaar daraga Vaandanii AGK tyryylegçe Buraajiv.

Oiriin ədərtə tarilgiin təsəb gyicedkegdeke

Manai Buriaad—Mongol respyybliikiin kojorduugaar taban ziliin ankadugaar ziliin negedygeer tarilgiin təsəbiigi nam ba zasagiin togtooson bolzor dotoroo dyyrgeze çadaba ygei. Ene ijyyni sariin 5 nii ədəriin GTN-diin medeegeer təsəbee araikan kolkoozuud—75,1% əmçətən—36,3% sovkoozuud—26,4% ba emkinyyd—kopkoozuud—79,9% bolgobo, tiiketei kamta tarilgiin bolzor oroitozo baina.

Iime zalikan teempiin gol şaltagaani kaanab gebel ekin udaa gerçelegdekedee tarilgada beledkeke kədəlməri sulakan jabuulagdasani gerçelene, nəgəə talaasani tarilgiin kampaaniin ulas təriin ba aza akuin çanariigi zarim niutagiin emkinyydiin zygees cegnesen ygei ba mənəəçigi segnedeg ygeini gerçelegdene. Zişeelebel ene ijyyniin 5nii medeegeer Alairiin aimagiin tarilgiin təsəb araikan 56%, Bookonii—24,3% ba mən Jaruuniin aimagiin—62,4% gyicedkegdeed baikadaa nutagiin emkinyydiin tarilgiin kampaaniin ulas təriin udkataigi cegnesen geze jaaza keleşteeb?

Tarilgiin kampaanida iime buzagaigaar geegdeze, bykii respyybliikiin tarilgiin təsəbiigi koino tataza baisan jabadal bol, kolkoozuudiigi aza akuin ba ulas təriin talaar əmkilgo bekizyylke jabadaliigi toogoo ygei ba odoo kolkoozuudiin məndan kegzeze baigaa cagta tedenii dunda azaliin emkidkeliigi zəbəər tabika jabadaliigi kazailgaza, bodoto deere oportuniis josonii zamda orolcoomiigi gereçelne şuu. Enyyniigi gerçeleke aagintanuud gebel manai soninii kuudasanaa tarilgiin froontocs tunkaglagdasan biçeg-çeneriin biçegees ilerkei todo azai, zarim aimaguudiin Ekired Bulgad Bookon, Alair g.m.) kolkoozuudta azaliin sakilga zarçam aikabtar sula, kədəlməriçen gariigi zəbəər emkidkeze tabiaa ygei, zarim nutaguudta yrgelziin brigaad tuskaita pooli deere tabigdasan ygei ezegyi baidaliigi usadkaa edii brigadiiruud bol zarim ədərtə pooli deere garaka ygei, garabaç ədəriin ten kakadta garaaza zoktoi opirativ josonii kətəlberi egədeg ygei g.m. olon zyiliin teseşe ygei buzagai kereçyyd baina.

Zarim aimaguud ba kolkoozuud (Selenge Aga Zakaamin g.m,) jerənkii deeree tarilgiin təsəbiigi dyyrgesen ene bol nege talaas sain kereg bolboç, nəgəə talaas kerbede edegeer aimaguud ba kolkoozuud tarilgiin beledkeliin yjede kolkoozuudiin brigaadiin dunda əəsədiin emkidkeliin kədəlməriigi cekee tabiza tedenii azaliin emkidkeliigi zəbəər tabiza tarilgiin kampaaniin ulas təriin ba aza akuin udkatai tukai ba tarilgiin kurdabçalaal bolon çanariigi kinakaa ygei baigaad kolkoozçon udaarniguudiin enyyn teişe niuuraarni karuulbal əəsədiin aimagta tarilgiin təsəbiigi byriç yiyda gyicedkeke josotoi baisan şuu.

Nam ba zasagiin zygees tarilgiin yjede olontaa gargagdasan aikabtar çukala kerbecde tyynii udka bodolgiigi niite nebtereilgeze oigaluulkiin zamaar niite kolkoozçon udaarniguudta kyrgebel tarilgiin kurdabçalaal bolon çanariigi kiike baibaç zarim niutagiin doodo şatiin emkinyyd enyynde çadaltaitiin kədəlməriigi zakiragaani zamaar selgesen baika, Kədəə nutagaa tuskai enyyn teişe zorigdasan emkinyyd jimee çangaalzaan baisan, ulaan bulan g. metiinkin ankan udaa aikabtar gojo təsəb zokiooboç kinalta tyyniigi kooson caarsan deere bodoto deereni gyicedkel ygei korgoson baina (Selenge).

Əmçəte azaltanii tarilgiin təsəb bol manai respyyblik dotoroo mən şiidkekii çanartai, iigezeç cag daruidani Mozkom ba AKZ ed temdeglesen belei geke zuunyd medeegelen josoor əmçiin raa ene medeegiin josoor ene azaltan tarilgiin təsəbiigi araikau

36,3 kubi bolgoson şuu. Enyyniigi josotoi buzagaçi kereg gekees ondoo juu baidaliin gerçelekeni imagta manai doodo şatiin namiin yyryyd ba somonii zəblelyyd tedenii dunda nam ba zasagiin zygees zaabarilagdasan kədəlməriigi dutuu erkilsen ba zarim gazaraa jerə martasani gerçelene (Alair—14,5 Bookon—18,9 Deede-Yde—90,0 Kiaagta—28,2% g.m.)

Tere tula ene cagaa əmçətənii dunda bolşoviig josonii kədəlməri erkileze tedeniigi tokiooldoson tasaldabarilasani gargaza, urda zergede oruulza tabika ekin tyryyn kədəənii namiin yyryydiin ba somonii zəbleliin ariuukan ujalga baina. Aimagiin emkinyyd bol əəsenii idebketenii kyçiigi kədəə somonuudta emkidkeng gargaza, tendeki idebkitenei kamtaa aliuud ba tasaguudta garaza terə bolbosoroliin kədəlməriigi şuud erkileke zuura ken tarilgiin ujalgiigi koroto sanalaar, niudargaçuud ba lamanariin nələəndə orozo koişo tatagçadta josotoi proletaari zasagiin tabisan kemzeenyydiigi abka kereglel. Niudargaçuudta əgtesen katuu daabari tiime geşe ygei sula, tedende deede kuuliin kemzee abça, daaba riigi darui gyicedkekee ygei.

Geketei kamta, bidener ynekeeree bolşoviig josonii yliger zişee tarilgiin froonto deere yzyylsen, bodoto deereni bolşoviig josoor azallaza nam ba zasagiin zygees gargagdasan toztooluudiigi niite nebtereilgiin kədəlməriigi yndeseer niite kolkoozçon-udaarniguud ba əmçəte azaltanda kyrgesen, tyynii yndeseer tedeniigi, kubiskaliin dyliigi sacaruulza, socialiis meeodiin-məriicəən ba udaarniiçestva erkileze, brigaadiin sisteemete josonii azaliigi tabiza tarilgiin froonto deere aikabtai jike ilaltiigi tuilasan aimaguud baina gebel. Tynkenii aimagiin kolkoozuud-101,5 % ba əmçətən-103,8 %, Zakaaminii- Kolkoozuud-98,1 % əmçətən-100,1 %, Selenge. Kolkoozuud-89,4% ba əmçətən 79,8% Agiin. Kolkoozuud-93,4 % ba əmçətən-61,3 % g.m. baina. Edeger aimaguud bol tarilgiin təsəbiigi gyicedkeed mozkom ba AKZ-da ujalga əkədəə ene kurdabçalgiigi aldaka ygei ulam caaşaani erkilze paariin beledkel, əəse kuriaalgiin kampaaniin beledkelde g. meteer yrgelzelke gebe.

Zarim kolkoozuud əəsədiin tarilgiin təsəbiigi dyyrgekees gadana təsəb deeree ugtamal təsəb

abaza Buriaad.Mongoliin respyybliikin 10 ziliin oido bajariin ədərəər neremzelze tarilgaa yrgelzeseer baina. Zişeelebel: Deede-Ydiin aimagiin Ibolgiin somonii, kubiskal, „Arbizal," „gegeerel"ba „Ulaan Tujaa" geze kolkoozuud-179 ga ugtamal təsəb abaad tariza baina, edenii yliger zişeegi tus aimagiin Kalioonoviin toskonii kolkoozuud mən kalaza abaad ugtamal təsəbəər tarilgaa yrgelzeleze baina şuu.

Ene bolşoviig josonii zişeegi tarilgiin froontodo kozomtozo jabasan aimaguud, somonuud, kolkoozuud ba əmçiin azaltan kalan abça, bolşoviig kurdabçalaar azallaza suraka josotoi.

Tarilgiin təsəbiin tasaldabariigi eneeken ədəryydte usadkaza dasan baika josotoi, yldegçe 33,6 %-gi dyyrgekiin tələə kamciigaa çamaza temecegtii, ene yldedçe 33,6 kubi bol bytesenees kediiçigi tybegtei abaas-100 % gyi-cedkegd eke josotoi, tere tula bykii çadalaa emkidkeke josotoibdi.

Aimag ba rajoonii namiin emknyydiin çanga zorilgo juub gebel-ene cagaa bykii idibketeniigi kolkooziin brigaada ba əmçəte ailuudta kajaza ərgənəər socialiis tusalamziin pokood erkileke, tyyntei kamta tarilgiin təsəb dyyrgədeke berke g.m. ba ene froontiigi „əərəə byteke" josondo tabisan oportuniistan ba tedenii aagintanuudta katuu kariuu əkə ujalgatai, mən niudargaçuud, lamanariin ba tedenii baruun gariin tusalagçanar bolko etegeedte çangaar kariuu əkə josotoi.

Niitiigi emkideze oiriin ədərəə tarilgiin təsəbiigi dyyrgeke geze manai buriaadiin bolsoviigiuudaas deede namiin emki erilte kiize baina şuu," tyyniigi dyyrgekiin tələə bygedeeree çangaar oroldoko keregtei ba ujalgatai baina bide.

Tarilgiin təsəbiigi dyyrgeketei kamta uriidiin osolbol tasaldaligi dabatal ygei şuud usadkaza ertiin paar kakalaka, əbəsə-siloosiin beledkeliin kədəlmərliigi joşotoi sainaar emkidken erkileke, tarilgiin yjede temdeglegdesen aldaunuudiigi usadkaza, ilangajaa yrgelziin brigaadiigi emkidkeze, tedenii azaliin kyçiigi zəbəər tabiza, mo ril ba tyynii tohogiigiboo kədəə azaliin maşiiniigi, traagtariigi byriin zəbəər ašiglaka jabaç əbəse-silo osiin, paar kakalaka təsəbiigi tuskaita bolzortoi dyyrgekeer belen baika manai ene ədəriin çukala zorilgonuud baina.

N-iin G.Ž.

Tarilgiin kampaaniiin jabaza baisan tukai ijyyniiin 4-nii ədəriin MEDEE

Aimaguud	dyyrgeseni (gaagaar)	%	Tyyn dotoroo: kolkoozuud — dyyrgeseni (gaagaar)	kolkoozuud — %	Əmçətən — dyyrgeseni (gaagaar)	Əmçətən — %
Aga . . .	8315	73,2	7196	93,4	491	61,3
Alair . .	20456	56,0	19822	61,7	547	14,5
Bargazan .	8394	66,4	6246	64,8	1763	66,5
Bookon .	7429	24,3	6397	25,3	911	18,9
D—Yde .	33824	58,9	29013	73,4	3007	20,0
Jaruuna .	4148	62,4	3280	97,6	602	44,9
Zakaamin	7902	98,1	6070	100,1	675	71,8
Kabaan .	10068	55,9	8340	65,8	1617	32,3
Kiaagta .	3831	67,0	25206	80,0	3838	28,2
M-Şiber .	26023	68,7	18883	83,5	6055	43,1
Selenge .	39418	86,9	34243	89,4	3375	79,8
Tynken .	14005	101,5	11875	103,8	1622	78,1
Kori . .	20723	85,6	18358	90,2	1102	32,8
E-Bulgad	19328	73,8	17754	78,4	1430	48,6
Bauunta .	—	—	—	—	—	—
K-Baigal .	451	75,1	356	97,5	71	37,3
D-Yde . .	—	—	—	—	—	—
Kamta respyybliikiin	251615	66,4	213944	75,1	27111	36,3

Zyyn-Sibiir Kizaariin namiin emkiiigi ceberleke tukai

BK (b) namiin Zyyn-Sibiir kizaariin geşyyd ba orologçodto*

BK (b) Namiin TK ba TKK kojoriin togtooloor Zyyn-sibiiri dotorki namiin emkiigi 1933 onii ijyyni 1-nii ədərəəs ekilen jabuulka baina.

Zyyn-Sibiir kizaariin togtosonoos koişo gurban ziliin kugacaa dotor ene kizaariin namiin emki bol too ba çanariin talaar nileed kəgzəzə, namiin zinkeni şugamiigi şuud bejelyylsen ba SSSR-iigi indyystrizyylsen, kədəə azaliigi kamtaruulsanii kolkoozçuulsani jərənkii amzaitiin yndeseer koto ba kədəənii olon təmən azalçadtai kelkiee kolboogoo ynekeer bekizyylze, kizaar dotoroo aza yileoberiiigi delgeryylke, kədəə azaliigi socialiis josoor şinedken baiguulkiin talaar nileed jikeken ilaltiigi tuilasan baina. Niudargaçuud, syidken korlogçod ba bişe bişe kubiskalda esergyy etegeedyyd, zəsə byriiin oportuniistanuudtai katuu çanga temeceze, socialiis baiguulaltiin byke berkeşeelyydiigi ilan dabaza, kizaariin namiin emki bolbol namiin leeninii ştaab bolko TK ba enyynii udaridagça nək. Staalinii zaabariigi aldan ygei dagaza, kaan zasagiin kaatarga ba cələlgiin oron baiza baisan ba buurai kocorson Zyyn-Sibiir oroniigi kəgzəəzə bəkə aza yiledberitei, tyryylen jabagça kədəə azaltai oron bolgoson baina.

Kedii tiime bolboç kizaariin namiin emkiiin kədəlməri dotoroo keden jike jike dutagdal ba tasaldaltai zyilyyd baika baina.

Ede tasaldaluudni juu be gekede.

Negedeki. Zil əngərəkə byri kizaar dotorki aza yiledberiee jikedkeze, enyynees urda kizaar dotoroo ygei baisan yiledberiiin oronuudiigi şineer baiguulza baika zuuraa, altanii, çuluun nyyrsenii, modonii geke mete çukala çukala aza yiledberiiin talaar namiin zygees bidenii urida tabisan erilgiigi gyiced dyyrgedeg ygei bainabdi.

Manai kizaar dotoroo aza akuida tuiliin çukala çanartai altanii azal bol aikabtar muu baina.

Namiin TK ba zasagiin gazaraas syyliin kojor ziliin dotor altanii yiledberiiigi saizaruulka tukai çukala sanal tabigdasan bolboç altanii yiledberide kədəlmərizə baisan oronuudaa ton muugaar kətəlbərilsən ba namiin emkiiin zygees enyyn tukai tusalka sanal bodolgo sain tabisan ygei deerees altiigi aşaglan abka 1932 onii ba ilangajaa 1933 onii ekin kvartaaliin təsəbyydiigi kolo dyyrgesen ygei baina bide. Altiini aza yiledberiiin zarim emkinyydiin altiigi aşaglan abka tukai çadabaritai sain temecesenii yligeryyd (Baliskiiin ryydnig) bolbol altanii aza yiledberinyydiin əəriingəə urida tabisan zorilgonuudiigi saad ygei dyyrgeze çadaka baisaniigi gerçelne.

Zygeer zarim kombinaaduud ba priiskenyydiin kətəlbərilkə emkinyyd bolbol yiledberiiigi yndeseereni şinedken baiguulza odoo kyrter çadasan ygei, namiin-niitiin kədəlməriiigi kədəlməriçən niitiin dunda sainaar tabiza çadasan ygei şaltagaanaas altanii aza yiledberi cag yrgelze gynzegei tasaldaluudtai baina (zişeelebel Leene, Darasan geke mete).

Odoo kyrtel traansporta bolbol angiiin daisan etegeed ba zabkairan sandarsan etegeediigi zailuulan arilgaza azaliin zuramiigi gyiced sain bolgozo çadasan ygei, enyynees usan ba təmər zamiin traansporta əəriingəə teeke nebteryylke kədəlməriiigi muugaar jabuulza, saad uçaruuldag kebeeree baika baina.

Kojordaki. Kədəə azaliin talaar kizaar dotoroo sovkooz, kolkoozuud, maşiina traagtariin staancanuudiigi ərgənəər baiguulza kizaar dotorki ygeitei dunda çadaltanii kagasaas olonki kubiiigi negedkeze, zil əngərkə byri tariaalangiin talmaigi ərgədkəzə, jərənkii deeree kolkoozuudiigi azal emkidkeliin ba ulas təiiin talaar ulam bekizyylkiigi oroldoboç, kizaar dotoroo kədəə azal kəgzyylkiin talaar nam ba zəbləltə ulasiin zygees manai urida tabigdasan zorilgiigi gyiced dyyrgeze çadan ygei kozomdodog bainabdi.

Kədəə azaliin kədəlməriiin dutuu dunda zyilyyd ilangajaa ene ziliin tariigada beledkeliin kədəlməride ilerbe. Kizaar dotorki keden gol gol tariaanii azaltai rajoonuud (Ysooli Çiremkoovo, Nikoloobo, Sykybozom, Ydiin adag geke zergiin rajoonuud) kərəngiin foondiigi 100% beledkeze çadasan ygei. Zarim maşiina traagtariin staanca ba sovkoozuud traagtariin paarkiigi tarilgada sainaar beledkeze çadasan ygei, nileed olon kolkoozuud tarilgada sulaar kandaza, yiledberiiin brigaada dotoroo kədəlməriiin kyçiigi zəbəər kubaaza tabika, tarilgiin kədəlməriiigi zəəkə şerekeer saitar kangaka jabadaluudiigi muugaar tabisan baina.

Ene zabsaraa zarim rajoonii emkinyyd (Krasnajaarsk, Agşaa, Kaanski, Ejerbi, Yir, Dzerziinsk, bolon bişe) jikenki kolkoozuud ba MTS-nyyd aza-akui ba ulas tərlin çanartai kampaani bolko kabariin tarilgada bolşoviig josoor beledkeze bolko baisanii yliger zişee yzyylbe. Namiin geşyydiin jikenki kyciigi kədəə toskon, kolkooz, MTS-te kubaaza, kolkooz byriiin ba yiledberiiin brigaadiin kədəlməriiigi cag yrgelze kinan karakiin kamta niitiin emkidkeliin kədəlməriiigi ərgənəər tabiza, angiiin daisan etegeediigi şuud ileryylze, tyynii zyriçeke temeceke jabadaliigi butacokin cag bolzor dotorni kərəngiigi beledkyylze, traagtariin paarkiigi çanar saintaigaar zasuulza, zəəkə şireke kyciigi sainaar beledkesen baina.

Manai kizaariin erke baidal deere onco çukala bolko mal əskəberiiin azaliin talaar sovkooz, kolkoozuudiin feerme geke zergiigi baiguulza mal azaliigi socialiis josoor kəgzyylkiin beki suuri tabisan bide.

Kedii iime gebeç, mal azaliin sovkoozuud dotor angiiin daisan etegeed olonoor şurgasan ba edenii korlon syidkesen kədəlməriiin yreer azalni ton muugaar emkidkegdesen, malaa karaka kadagalka ygei jabadal, sovkooz kolkoozuudiin feermenyyd dotor eze ygei jabadal, tegşedkel bolon maliin kool tezeeliigi sainaar beledkeke tukai oroldoko ygei geke metiin buzagai jabadaluud gardag, enyyn deerees zarim sovkoozuud ba kolkoozuudiin maliin feerme dotoriin maluudiin too korooko ba malaa karaka kamagaalaka jabadaliin çanar dooşolzo, enyynii yreer azalçan aradiin amidaral baidaliigi saizaruulka kədəlməride saad tybeg jikeer uçaruuldag baina.

Gurbadaki. Kizaar dotoroo azalçan aradiin ed kereglel ba aza baidaliigi zəbləltə kolkooziin naimaa delgeryylke ba kədəlməriçəni kangaka jabadaluudaar damzuulan saizaruulka talaar naimaanii ba korşoonii bolon bişe beledken kangaka gazaruudiin kədəlməriigi yndeseereni saizaruulza çadasan ygei, ədərəəs ədər əngərkə byri azalçan aradiigi kangaka jabadaliigi saizaruulka argatai bolboç, (Kolkooziin naimaa kiike əəsədəə beledkeke jabadal). yiledberiiin oronuudiin dergede idee kooloor kangaka jabadal tasaldaka, çanar mutai, yne jiketei, bolon azalçad kədəlməriçədiin kereglelde sanaagaa muugaar tabika jabadaluud olon baina.

Deere dursagdasan manai kədəlməriiin tasaldaluud ba dutuu dunda zyilyydiin şaltagaan juun be gebel:

Gol şaltagaani manai kizaariin namiin emkiiin zarim salbarinuud əəsədiingəə kədəlməriiigi nək. Staalinii zaabariiin yndeseer şinedken baiguulza çadasan ygei. Niite azalçan aradiigi bolşoviig josoor udaridaza çadasan ygei. Əəriingəə emkiiigi angiiin daisan ba zuuraas kaldasan etegeed, oportuniistanaraas ceberleze çadasan ygei cokom ede şaltagaanuudaas bolno.

Zyyn-Sibiiriin kizaar bol kolbooto ulas dotoroki bişe bişe kizaaruudaas juugaar ondoob gekede ilangajaa kari ulastai kile niilsen ba bişeç baidaluudaaraa nileed ondoo kizaar mən bolno. Tiime tula manai kizaar bol ankan tyryynde kiliin caanaas kubiskalda esergyy ba cagaan gvaarditanii nələəndə dairagdaka oron mən gebel kiliin caadaki kubiskalda esergyy ba cagaan gvaardiin emkinyydni tagnaka ba korloko kədəlməriəə anka tyryyn jabuulkiigi oroldoko oron mən baina. Manai kizaar bol Sibiiriin kubiskalda esergyy koontorrevoliyyciigi butacokisonii syylde kubiskalda esergyy, zəbləltə ulasiin daisan bolko Kolçaak ba Simioonov bol cagaantan etegeediin ylegdeliin şingesen oron mən bolson baina.

Tyynees koino manai Zyyn-Sibiir bol kari ulastai kile niilsen oron bolson tula zəbləltə ulasiin dorono kiliigi kamagaalka jabadaliigi bekizyylke keregte onco çukala oron mən bolson.

Deere dursagdasan şaltagaanuudiigi abça, kizaariin azakui ba sojol bolbosoroliin talaar kozomdoson, aikabtar taruu, uuzam gazartai, teeke nebteryylke kargui zamaar ton muu, əcəən zontoi gekiin deere namiin geşyydeer mən əcəən ede uçar baidaluudtai zergeçyylen karaad yzebel, angiiin temeceliigi ulam kurcadkaka, kizaariin namiin emkiiin kədəlməriiigi nileed kəndə bolgono.

Niudargaçuud, uridiin cagaan opiceeruud, Kolçaaktan, Simioonovton ba bişe bişe cagaan gvaardiin aagintanuud aikabtar çadaltaigaar beledkeze, manai kolkooz, sovkooz, faabrig, zavood, traansport bolon soveed zasagiin alban gazaruudta şurgan orozo, manai namiin zarim emkiiin nigta narin bişe, nam ba aza yiledberiiin emkinyydiin udaridagçadiin angiiin cokorlig bolon niitiin zygees kinaka kimagadaka jabadaliin dutuu uçaraas amarkanaar əəsədiingəə kubiskalda esergyy, syidken korloko kədəlməriəə şudarguui jabuulna.

Azalçan aradiin daisan bolko edener kolkoozuudiigi dotoroosoni syidkeke maşiina traagtaruudiigi ebdeke, aduusa maliigi korloko kidoko, niitiin socialiis zəəriigi kulagailka deeremdeke, emki zurgaanuud ba bişe baiguulaltanuudiigi galdaka, traansportiin kədəlməriigi osolduulza, saad uçaruulka, eldeb meke goko kiike, azaltan aradiin idebki keçeeliigi sənəəkə zergiin aikabtar koroto jabuulganuudiigi kiideg baina.

Iime erke baidal deerees yndeselen kizaariin namiin emki bol namiin urida tabigdasan zorilgiigi ton gynzegeigeer medeke, angiiin talaar aikabtar bata beki, zarçamaar təmər mete katuugaar barisan ba namiin keregte ynekeer şudarguu baika ermelzelge tabina.

Kizaariin namiin emkiiin zygees kolkooz, sovkooziin baiguulaltiigi delgeryylke tukai jabuulsan kədəlməriiin dyrişel bol kojor udaa tariaa beledkesen ba kabariin tarilgiin kampaaniiigi əngərgəsənii dyrişelyyd ba enyyntei daşaramduulan sovkooz ba kolkoozuudiin dunda şurgan oroson niudargan ba oportuniistanariigi todoruulza ceberlesen, zarim aimag rajoonuudiin (Şernəşoov, Taşiidok, kerem, Bookon g. m.) namiin emkiiin uridaridaka kətəlbərilkə gazaraa uuckailsan niudargan ba oportuniistanariin bələgiigi butacokin kəəsən jabadaluud, syyliin yjede kizaar dotorki kədəə azaliin emkinyyd- sovkoozuud, gazariin keregiigi erkilke gazaruud dotoroo ileryylegdesen syidken korloko jabuulganuud, odoo sajakan Kraikom deere yzegdesen Erkyy kotiin kaartoçno biroogiin kereg. Staanca deere təmər zamiin açaagi kulagailan deermedesen jabadal, zolotoprodsnaabiin aza yiledberiiin tavaariin foondiigi kudaldan yrisen jabadal, „Sojuuzşeerstiiin" kereg, kizaariin eldeb alban gazaraa angiiin daisan etegeediin şurgan orosoniigi tadoruulsan jabadal, Zagotzernoo, Sojuuzpeçaati ba zarim rajoonuudta (Ydiin adag g. m.) tariaanii resyyrsiigi yrisen ba kulagailsan kereg. Deede-Yde kotodo bairalza, kubikalda esergyy kereg yile jabuulza baisan Troockotonii bloogiigi ileryylze ygei kiisen jabadal—ede bygede bolbol kizaar dotoriin namiin emki salbarinuud dotoroo (rajoonii ba kizaariin emkinyyd) manai kyçiigi buuruulza, angiiin daisanii kubiskalda esergyy kədəlməride tusalza, nam ba zasagiin bodolgiigi tasalduulka sedelgetei buzagai zyilyyd baika baina geze gereçelne şuu.

Kizaariin namiin komiteed bol mənai nileed olon emkinyydiin angiiin daisan, kubilan tərəsən ba zabkairsan etegeedeer buzarlasan geze temdeglene. Namiin zarim emkinyyd, azakui ba zəbləliin zarim emkinyydiin bodoto azal kədəlməri deere arad niitees kolodon tasarka bolon niyde sokorko jabadaluud olon yzegdene.

Syyliin tariaa beledkeliin kampaani ba ene ziliin kabariin tarilgada beledkeke jabadaluudani kədəə toskonii ba kolkooziin şyryydees ekilen kizaariin emkinyyd kyrter-eden dotoroo angiiin daisan, kubilan tərəsən, angiiin daisadiin niuuca aaginta bolson, kədəlməriçən angiiin keregiigi kudaldaza idesen etegeed, namiin zarim emkinyydiin angiiin niyde zokildodog, tyynee namaas niuuka geke zergiin yile kiibeç odoo kyrter komuniistanariin əndər neriigi zyyseer jaoagçad baina geze ton kyçeteigeer todorkoilno.

Enyynii zabsaraa syyliin yjede manai kizaariin namiin komiteediin urda əgtəsən keregyydees karaad yzebel zarim bələg komuniistanar, rajoon ba kizaariinç alban gazaruudta kədəlmərilzə baisan kədəlməriçədiin dunda angiiin seremze mederel aldagdaza, angiiin daisan etegeedyydtei guibaldan, cag yrgelze arki uugaad ger byliin baidaliin talaar sandarka samuurka jabadaluud yzegdene.

Namiin zygees azakuin zəbləliin ba namiin jikeken daabarida jabaza baisan, naidagdasan komuniistanar aad əəriingəə ger byle dotor karagdaad, imagta əəriingəə aşag olziigi bodozo, manai temeceliin bekeşeelyydees ain zugdaka nam ba ulas təriin jabuulgada kabaadan ygei, bejee zailuulan jabasaar namiin daalgasan keregiigi alban koirogoor, joson tedii gyicedkeze dyyrgedeg (çinoovniguud) bolzo jiresen etegeedyyd olon baika.

Mən tereçelen əəriingəə azal kədəlməri kiike ygei, zadagairsan jabadal, namiin TK ba kizaariin komiteediin togtooluudiin bolşoviig josoor dyyrgeze çadaka ygei jabadalaa imagta angiiin daisanii koro kənəgəələəs iime dutuu dunda uçar baidaluud bolson baina geke meteer əəriingəə bejiigi zəbtei bolgokiigi oroldodog etegeedyyd baika. Daalgagdasan keregiin kariuucalgaas bejee zailuulkiin tula əəriingəə kədalməriiin gemte jabdaliigi dotoroo ebseze niuuka kadagalka arganuudiigi kergleke metiin jabadaluud garadag baina.

Tyynii kazuuda zəbləl ba aza akuin emkinyydiin aparaadiin aikabtar jike, nobço kyçer bolson şaltagaanuudaas deede talaas doodo şata kyrteree alban koirog josoor kətəlbərilkə meetodtei bolzo, azalçan arad niitees tasarkai, tedentei baricaa ygei, aza yiledberiiin zarim oronuud bol azalçan arad niitiin erelgede alban koirog josoor kandaka bolgodog baina. Alban koirog bolzo kubilan tərəsən (çinoovniguud) bolbol azalçan arad niitiin idebki kiçeeliigi sənəəzə, gancakan caarsan keregiin caada talaas bodoto kereg ba amidii kyniigi tudaza karka ygei jabadaluud yzegdene. Alban gazaruudiin kynde kyçer bolson ba alban koirog josoor udaridaka jabadaluud bol nək. Staalinii zaabriiin yndeseer kədəlməriigi şinedken baiguulka jabadalda saad uçaruulza, TK ba kizaariin komiteediin togtooluudiigi bejelyylke gyicedkeke keregte saad uçaruulza, enyynii yreer keden çukala çukala aza yiledberinyydte baigaa tasaldaluudiigi uçaruulsanii şaltagaan yskel mən bolno.

Syyliin yjede kizaariin komiteel bol namiin yndesenii bodolgiigi buzagaigaar kazagairuulsan keregyydiigi ileryylsen baina (kojordugaar zamiin barilga deere kalmiiguudiigi kabçaka darlaka ba Bıltu geke zergiin priiskenyyd deere zyyn gazariin kədəlməriçədiigi darlaka jabadaluud).

Baga yndesenii azalçan aradiigi darlaka jabadalda bolşoviigiin katuu cokidoso əkə. Leeninii yndesenii bodolgiigi tailbarilan əkə kədəlməriiigi ərgəər tabika, baga yndesenii aradiin dunda nebterelgiin kədəlməriigi ərgəər jabuulkiin orondo zarim udaridagçad ba bişe kədəlməriçəd-komuniistanarç bol jike orosiin deerenkyi şoviniizmiin yzegdekede tyyntei temeceke ygein deere, əəsədəə ene koroto jabadaliigi delgeryylegçed mən boldog baina. Mən tereçelen yndesenii kaadra beledkeke jikeken çukala keregte deerenkyi şoviniis josoor kandasanaas baga yndesenii kədəlməriçədiigi beledkeke ba yrgelze debzyylke ygei jabadaluud yzegdene.

Manai kizaariin namiin emki dotoroo yldesen dutuu dunda zyilyyd bol bolşoviigiin şudarguu şyymzeleliigi ərgəər delgeryylze çadasan ygei, aikabtar sulaar tabigdasan deerees bolno.

Bolşoviigiin şudarguu şyymzeleliin delgeree ədii azalçan aradiin idebki keçeeliigi balartuulan daradag, azalçan niitiin zygees kinaka karaka jabadliigi ərgəər tabisan ygei gazaruudta niudargan ba bişe bişe kubiskalda esergyy etegeediin kədəlməri ulam badaraza manai namiin katuuzal bagatai zarim geşyyd bol byrzyitenii nələəndə orodog baina.

Kizaariin namiin byke emkinyyd dotoroo medegdeze byke nək. Zlriaanoviin kereg bol zarim emkinyydees azalçan arad bykenii medyylge dokioodo sanal bodoloo sainaar tabiza, bolşoviigiin şudarguu şyymzeleliigi ərgəər tabikiin orondo alban koirog josoor kandaka, ulas təriin sokorligiigi gargaza, şudarguu şyymzeleliigi kabçan daradag, kədəlməriiin dutuu dunda zyilyydiigi ynen cekeer todoruulza manai dunda şurgan orozo namiigi buzarluulza baisan etegeediigi eleryylkiigi oroldoson şudargui azaltai arad ba komuniistanariigi kaşadag kairadag jabadaluud baidag geze gyiced sain todoruulna şuu. Namiin zarim emkinyyd dotoroo şudarguu şyymzeleliin kəndə bagatai baisan ton ilerkei, manai kizaaar dotoroo baigaa sonin biçegyydiin nileed ərgəər delgersen bolboç (rajoon byri rajoonii sonin biçegyyd, aza yiledberi ba kədəə azaliin yiledberi deere olon kesegeer gargadag sonin biçegyyd, koto, kədəə ba bulan gazaruudta garadag kaniin sonin g. m). ede sonin biçigyydte tolilogdoson dokioonuudta namiin zarim emkinyyd ba kinan baicaaka gazar, kədəlməriçən tariaaçanii inspeegcees ton koirogoor kandadag jabadaluud yzegdene.

(Təgəsəədii).

* Kuuçan ba şine yseg medegçedte ken kendeni ab adali ukuulkiin tula kojordokioo keblegdebe.

Niitiin zəəri oiroo kyrteşegyi

Kulagaiçad Dorziin ba Sambuu[...] gegçediigi eris çangaar keseek[...]

Enyynii urida „B. M. Ynenii" kuudasan deere Mukar Şiberiin aimagiin Cuulgiin somonii „Erdem" arteeliin geşyyd: Damdin Dorziin ba Damdinceren Sambuugiin gegçed kamtaraza arteeliingaa konidoos koni kulagailasanii tukai ile todoor toiilogdoson bolboç mənəə kyrtel edeniigi zemede kabaaduulsan ygei baina.

Tyynees gadana sajakan maartiin 1-de Damdin Dorziin gegçe arteeliingaa jimçegyydiin abaza jabasan temeenii noosonoos 12 fyynt kulagailan abasan baisaniigi medegdeze barigdasan baina.

Tyynees gadana mən sariin 2-iin ədər tus arteeliin geşyydiin kamtiin suglaan bolzo, tus cuglaan deere „Erdemiin"geşyyn nək. Gombozab Gatabiin gegçiin" „enyynii urida kulagai bolosonii tukai tyynii mərəər mərdəzə Dorziin ba Sambuugiin gegçediigi todoruulsan bəlboç somonii zəbləliin tyryy Cebegdorzo Budiin gegçe tedeniigi əməgçələzə kaişa kereg orkison baina" geze kelekedeni Budiin gegçe nək Gatabiin kelesen zəb geze zəbşəəsen bolboç tyynii syylde Gatabiin gegçiin Dakin kele[...] çamada yge əgtəkə[...] koribo.

Damdinceren Samb[...] şe əngərəgçə kabar [...] nii toskonii oros erk[...] naas kulagailaza D[...] engiin delgyyr dee[...] kudaldasanii yneni [...] kəd mənəəç baina.

Basa tus cuglaaniin Damdin Dorziin gegç[...] deere todoruulaza ge[...] nertei kamta arteele[...] san bolboç Dorziin g[...] adli nəkər bolko D.Ç[...] giin gegçiigi gemtei [...] ruulsan ygei somon[...] tyryy Budiin gegçe əl[...] bolzo orkison baina.

Iimees darui cagaa RK[...] rooruud ankaral tabiza [...] Dorziin ba Sambuugiin [...] deede şyyke tasalka [...] baaduulza eris çangaa[...] bolon əməgçələgçə C. [...] gegçiigi mən edenertei [...] litaariiin syydiin urida [...] keregtei baina.

Su[...]

Selpoogiin zəəriiigi yrigçedte tyrg[...] kemzee abagtii

Selenge, Orongiin Selpoogiin kabaatai oiroo kyrteşegyi nangin zəəriiigi 2—3 ziliin yjees yrilte kiize, avaancaar abaad 1933 onii main 20—nii ədər kyrtel edleze baidag 6 kynyyd baina,

1. 1931 ondo naimaalagça baigaad yrilte kiisen 15 tək. 84 mən. erketen B. Z. Daşiin gegçe bol odoo kyrtel tələəgyi ba ene yjede tus somonii zəbləliin sekritaar baina.

2. Kolkoozoos kəəgdəsən uridiin lama Magcar Ceriiteriin gegçe bol, tus selpoogoos avaancaar abasan 19 t. 60 m. odoo kyrtel əgəədyi baina.

3. 1932 ondo naimaalagça baigaad yrilte kiisen 42 t. 10 m. „Sojol" geze arteeliin geşyyn B. N. Budiin gegçe tələəgyi baina.

4. 1932 ondo tus selpoogiin tyryylegçe baisan Syltem Budiin gegçe 266 tək. 66 m. yrilte kiisen aad odoo kyrtel tələəgyi ba mənəə əərəə „Leeninii" neremzetei kolkooziin tyryylegçe bolood kaşalan baakan suuza baina.

1932 ondo naimaaçan baikadaa 306 tək. 90 m. yrilte kiisen, ene yjede „Jirbaanoviin" neremzete kolkooziin tyryylegçe B. N. Gonçogiin gegçe odoo kyrtel, tyynee tələəgyi amarkan suuza baina.

6. 1933 ondo naimaalagça baigaad 468 tək. 87 m. yrilte kiisen əmçiin azaltai Soisoron Oçoriin gegçe amarkan suuza baina.

Dyn kamta deere tus 6 kynyyd 1119 tək 98 məngenii y[...] baina. Odoo baisan selpo[...] leeni bol 1933 onii ma[...] №3—17—7 tooto biçeg[...] tanaas uul yriiigi 100% [...] geer—2239 tək, 96 mən[...] nekeberiiin kereg bolgo[...] niin mai 19—nii ədər [...] diin stool deegyyr dug[...] raza kebtesen baika ju[...]

Olon niitiin zəəriigi [...] ze korlogçodoos odoo [...] keberi kiigeegyi, ken [...] əməglən zəbləl ba Nami[...] nyyd bol, keçeneen ara[...] socialiis zəəriigik amaga[...] ynente sedkileeree oro[...] nab geze karaad yzeked[...] tai kyykediin cokom [...] ulasiin zəəriigi yrilte k[...] çadtai ebseze suugaa ge[...] ze bolno şuu.

Aimagiin potrepsojuu[...] raza baigaa geeşeb?? tyy[...] riçanguud keden yje jabab[...] kemzee abaagi baisanii [...] bodoto kereg deerees to[...] bolno josotoi.

Uçar enyyn tukai tus [...] prokorooriin zygees bu[...] zee abça ken gemteniigi [...] riiin syydiin əmənəə z[...] basa bişe selpoonuudta e[...] byzagai keregyyd yge[...] keleke ton berketei tula [...] naar şalgaad yzebel zyi[...] sanagdana.

Z. Cer[...]

200 meetr bəs əbərçələbə

Deede-Ydiin aimagiin, Dabaatiin somonii „Arbizal" geze arteelda tus somonii niudargan bajan Gombo Naidanii gegçe şurgan orood əəriingəə kara kereg koroto sanalaar kiize baina gebel: kabariin tarilgada gabşagai jabasan ulasta karagdaza əgtəsən bədəəs 200 garan meeter kulgailan abaad kulgaigaar naimaa konzoo kiize jabana şuu. Tyynees gadana kolkooziin məngən zaşiigi niite zəəriigi erkilegçe baisan ba dyyren şalgaltani bolson ygei. Enyyn deerees baicabal nək Naidanii gegçe məngən zəəriin [...] gad kisen bololtoi.

Azal daabarilagça baika[...] ni ail bolko ba tanil ta[...] gaçuudta eldeb baraa [...] ilyyce əgədəg baisan j[...]

Tere tula somonii z[...] kolkooziin pravleeni ko[...] şalgalta kiize, niudargan yrigdesen zəəriiigi bosko[...] niudargan Naidanii geg[...] koozoos kəəkəəs gadan[...] katuu zemede abka josot[...]

D. Koms[...]

Manai kariuu

Nək. Cebegiinde„ (jaruuna) „kamsomooliin tobçoonii songolto yngerebe" gesen biçeg tanai kooson zyil tula garka ygei, tus yyriin kədəlməriəə jamar zergeer şinedken tabisanii tukai biçeke josotoi.

3 daki bolşoviig uam da,(M şiber)„Komsomooliin narin şugam ene juu" gesen biçeg tanai garka ygei, yyriin kural deere tabiza eleryylen zemete kyndeni kemzee abka keregtei.

M-A.S de. (M. Şiber) „ene kolkoozoos zizee ababal bolko bişe juu„ gesen biçeg tanai kozomdoson tula garka ygei.

Bata Badiiinda)Selenge)„Leeninii neremzite tooziigi yzegtii„ gesen biçeg tanai zizeg tula garka ygei, kaniin sonindo biçegtii.

D.komsomooldo. (D-Yde) „Angiiin daisaniigi arilgaka bolbuu„ gesen biçeg tanai garka ygei, nutagiin emki deere kelcegtii.

Nək.Dondobiinda. (M. Şiber) Staalin komunniin tukai biçeg tanai bodoto barimta y[...] garka ygei.

Brigaadanar dylete m[...] gabşagai mergende. (Aga) kolkooziigi çanga [...] bolgoko gesen tukai bi[...] garka ygei, kolkooziin [...] deere kelcegtii.

3 daki adaglagçada (Ko[...] tijaa" gesen biçeg tanai z[...] tula garka ygei, niutagiin sonindo biçegtii.

Ulaan odon ulaan o[...] (Aga) suragçadiin kool [...] çeg tanai əngərsən tula ygei.

Galtaida Troickosaabsk) [...] sen sojoliin" tukai biçe[...] kemzee abtasan tula ygei

Meregen karada. (Kilo[...] aacai) „Ulaan baatar" ko[...] tyryylegçe tukai biçeg tan[...] ygei namiin yyriin biroodo asuudal bolgon kelcegtii.

Redaagtor: S. Şiraboon

Из-ва „БМ.Правда" и „Унэн" бурлиг № 32. Тираж 1400